

Tabu a nyelvi kérdés a munkahelyen?

Jellemző, hogy magyar magyart alkalmaz a kommunikációs gátak elkerüléséért

• A marosvásárhelyi magyar és román közösség érezhető nyelvi párhuzamosságban éli mindennapjait, nincs ez másként a munkahelyeken sem. Sok magyar fiatal inkább vállalja a kevesebb fizetéssel járó magyar közösségű munkahelyet a vegyes vagy teljesen román nyelvi környezet helyett, amely esetleg vonzóbb bérrrel járna. Ez összefügg az erdélyi magyarok gyengülő románnyelv-tudásával is.

HAJNAL CSILLA

Gazdaságszociológiai tanulmányok szerint a gazdaság nem lehet független a társadalmi feltételektől, sajátosan az etnikai viszonyoktól sem. Általánosan elmondható, hogy kevésbé gazdaságos egy olyan vállalkozás, amely kizárólag etnikai alapon szerveződik. Csata Zsombor szociológus, az MTA TK Kisebbségkutató Intézetének tudományos munkatársa, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem tanára így ír erről Etnikai párhuzamosságok az erdélyi gazdaságban című tanulmányában: „Egy homogén és zárt kommunikációs rendszerben, »etnikai burokbán« redundáns információk keringenek, a tagok könnyebben lemaradnak jó üzleti lehetőségekről. Etnikai alapú zárványok, »szegregátumok« alakulhatnak ki, amelyek leszakadhatnak a piac jobban teljesítő részétől. A diverzitás hiánya a vállalatban belül sem mindig hasznos, különösen a humán erőforrást intenzíven igénylő ágazatokban: a homogén munkacsoportok általában kevésbé innovatívak, problémamegoldási és adaptációs képességük alacsonyabb, a munkatársak kevesebbet tanulnak egymástól, együttesen kisebb a teljesítményük.”

Kevesebben beszélnek tökéletesen a románt

Ugyanebben a tanulmányban bemutatott felmérésből derül ki az is, hogy Erdélyben csökken azoknak a száma, akik hibátlanul beszélnek a románt, és növekszik azoké, akik nem beszélnek nagyon jól. Míg 2008-ban a megkérdezett 15–29 év közöttiek 40 százaléka vallotta azt, hogy tökéletesen beszél a román nyelvet, addig 2013-ban 26,2 százalékuuk vallotta ugyanezt. 2008-ban 17,6 százalékuuk azt válaszolta, hogy nem beszél nagyon jól, de az esetek többségében meg tudja értetni magát, 2013-ban viszont már 28,8 százalékuuk válaszolta ugyanezt. A nyelvi gát tehát erősen meghatározó a fiatalok karrierválasztásában. Sok erdélyi magyar fiatal elsődleges szempontja a munkahely kiválasztásánál a magyar nyelvű környezet, nem pedig a vonzóbb bérezés vagy karrierlehetőség. Sokan tartanak attól, hogy nem tudják megfelelően érvényesíteni saját álláspontjukat román nyelven, ezért inkább magyar munkaközösséget választanak.

„Nagyon kevés román barátom van, de akad. A Sapientia egyetemen mindenki magyar, itt megvan egy közösség, amely elszigetelődik a román közösségtől. Nem is járok román rendezvényekre. Tudom, hogy vannak jó IT-s állások magyar munkaközösséggel, így ha végzek, biztosan jelentkezni fogok egy

„Egy magas hozzáadott értéket termelő, erősen tudásalapú iparágban fontos a jó hangulat, ami egyebek mellett az etnikailag homogén, magyar munkaközösséget is jelenti, vagyis megfordítva, egy etnikailag heterogén munkaközösséget a munkavállalók nem tudnának jó hangulatúnak tekinteni. Ebben

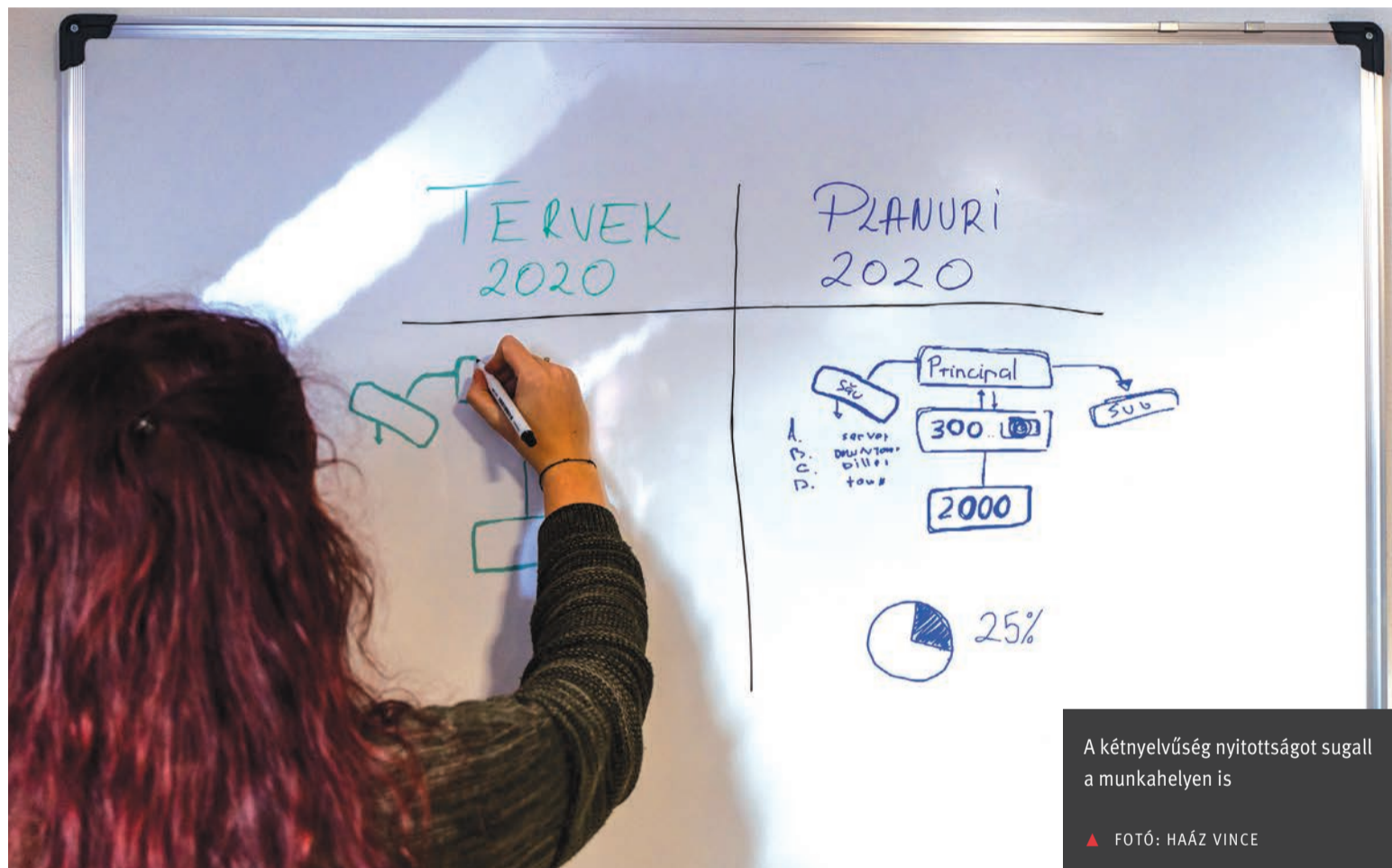
gyűlésen, akkor általában angolul beszélünk, kisebb gyűléseknél, például projekt- vagy csapatszintűknél, ha jelen van román anyanyelvű kolléga is, akkor románul tartjuk, ha van magyar meg román kívül más nyelvű is, akkor meg ugyancsak angolul” – magyarázta el kérdésünkre a programozó.

Fontos erőforrás lehet a románnyelv-tudás

Csata Zsombor kutatása arra is rámutat, hogy azokon a településeken, ahol körülbelül fele-fele arányban vannak többségiek és kisebbségiek

etnikai vagy nyelvi kérdésekről beszélni. Jól bizonyítja ezt az a tény is, hogy gyakorta a magyar vállalkozók inkább magyar anyanyelvűeket vesznek fel – ezzel viszont esetleg elesnek olyan munkavállalóktól, akik szakmailag jobbak. Ugyanígy román munkahelyeken érvényesülhet egy kontraszelekció, hogy nem a legjobb magyar munkavállalók kerülnek oda, hanem azok, akik jól tudnak románul.

Nagy Szabolcs és testvére pár évvel ezelőtt egyedi ötlettel állt elő: Marosvásárhelyen egy Angliából hozott emeletes buszban alakítottak ki kocsmát. Azóta módosult

A kétnyelvűség nyitottságot sugall a munkahelyen is

FOTÓ: HAÁZ VINCE

ilyen helyre” – vallotta be a Székelyhonnak Zoltán, aki sapientias diákként éli mindennapjait Marosvásárhelyen. Ezt támasztja alá Geambaşu Réka is az informatikai

az értelemben a munkaadók arra irányuló törekvése, hogy magyar szoftverfejlesztőket vegyenek fel, gazdaságilag is racionális” – idézi Csata Zsombor Geambaşu Réka

– ilyen például Marosvásárhely –, a kapcsolatok szerepe felértékelődik a munkahelyi pozíciók és a jövedelmek szempontjából: a magyarok közül azok kerülnek jobban fizető munkahelyekre, és azok keresnek jobban, akiknek kiterjedtebb a magyar és a román kapcsolathálózatuk. A román kapcsolatok máshol (szórványban vagy Székelyföld tömbmagyar részein) kevésbé „értékesek”, a magyar–magyar kapcsolatok mindenütt fontosak. De mivel a magyar munkavállalók román nyelvi kompetenciái egyre rosszabbak, ez a románokkal való kapcsolatépítésre is negatívan hat, pedig az egy fontos erőforrás lehet az érvényesülésben – állítja a szociológus.

Nyitottabbnak hat egy kétnyelvű vállalkozás

Munkaadói szempontból is fontos szerepe van a csökkenő nyelvtudásnak. Marosvásárhelyen a legtöbb munkahelyen még mindig tabunak számít a kétnyelvűségről,

ugyan a hely, de vendégeik szinte egyáltalán nem változtak, főként visszajáró klienseik vannak, akiknek nagy része magyar, ennek ellenére nyitott a kétnyelvűsége. „Úgy érzem, nagy előny a vendéglátásban a kétnyelvűség vagy akár a többnyelvűség. Sokkal barátságosabbnak és nyitottabbnak találok azt a helyet, ahol kétnyelvű kommunikáció van. Ahol meg nem érvényesül a kétnyelvűség, azt túlságosan konzervatívnak, betokosodottnak vélem” – vallotta be Nagy Szabolcs, a vállalkozás egyik tulajdonosa. Kérdésünkre, hogy figyelembe veszik-e a munkavállaló anyanyelvét, ha alkalmazniuk kell valakit, határozott igen volt a válasza, mivel vendégeik többsége magyar, ezért fontosnak tartják, hogy beszéljen magyarul.

A nyelvtudás tehát meghatározó a karrierorientációban, illetve a munkaadói-menedzseri döntésekben, még akkor is, ha sok munkahelyen tabunak számít a nyelvi kérdésekről beszélni.

” Sok erdélyi magyar fiatal elsődleges szempontja a munkahely kiválasztásánál a magyar nyelvű környezet, nem pedig a vonzóbb bérezés vagy karrierlehetőség.

vállalkozókkal készült interjúiban, ahol többen arról számoltak be, hogy magyar fejlesztőket olcsóbban lehet alkalmazni, mert közülük sokak számára fontos, hogy anyanyelvi környezetben dolgozzanak.

kutatásából. Alátámasztja ezt az a marosvásárhelyi programozó is, aki elmesélte nekünk, milyen nyelven zajlanak a megbeszéléseik. „A marosvásárhelyi irodában kevés román van, ha vegyesen vagyunk